

Atlas shrugged

Wat is, na de Bijbel, het meest invloedrijke boek ter wereld? Een summiere peiling van de Amerikaanse *Library of Congress* houdt het op de roman “*Atlas Shrugged*” van Ayn Rand, die precies vijftig jaar geleden werd gepubliceerd. U hoort het wellicht in Keulen donderen. Ayn Rand en haar werk zijn in onze contreien amper gekend. De Nederlandse vertaling van Rands magnum opus is alleen in de betere antiquariaten te vinden. Het complexe plot van “*Atlas Shrugged*” moet hier niet worden weggegeven. De moraal van het verhaal gaat over de moeilijke strijd van ondernemers om hun menselijke waarden en hun bedrijven te redden in een maatschappij die afglijdt naar collectivisme en etatisme.

Geschreven in tijden waarin vele intellectuelen oreerden over de suprematie van het communisme, schrijft Rand een epos waarin het morele en economische belang van de ondernemer doordesemt. Voor Rand zijn goede ondernemers een soort van helden, mythische Atlassen die de wereld torsen. Haar boek is een antidotum tegen het literaire archetypen van de ondernemer als profiteur, bedrieger of clown.

bestreden. Daar heeft iedereen ook objectief belang bij: de staatskas die gelden misloopt, de ondernemers die oneerlijke concurrentie ondergaan, de economie die door de zwarte sector minder competitief en productief wordt en alle burgers voor een faire en solidaire samenleving. De bestrijding van fraude door ondernemingen is evenzeer een terechte prioriteit. De overheid schiet op dat vlak overigens schromelijk te kort. De regelgeving is dusdanig complex dat de

Ondernemers zijn Atlassen. Wanneer zij hun schouders ophalen dan schokt de wereld. België moet zich grondig bezinnen alvorens het spookbeeld van de “patron voyou” in de regelgeving te gieten.

Klaarblijkelijk hebben weinig Belgische politici Rand gelezen. De afgelopen weken werden ondernemers politiek nagenoeg vogelvrij verklaard. Eerst lanceerde minister Vanvelthoven een voorstel tot veralgemeende ketenaansprakelijkheid die elke opdrachtgever aansprakelijk wil maken voor het naleven van de sociale wetgeving door onderaannemers. Daarna verbaasde minister Onkelinkx vriend en vijand door zwaar recidiverende bedrijven met de economische doodstraf te bedreigen.

Laten we duidelijk zijn: fraude – van welke aard ook – moet hard en efficiënt worden

controleerende ambtenaren er vaak zelf niet uitgeraken. Het controleapparaat is dermate onmachtig dat de statistische kans op uitgebreide controle voor bedrijven bijna verwaarloosbaar is.

De voorstellen Vanvelthoven en Onkelinkx stoten de verantwoordelijkheid van de overheid af en getuigen van een impliciete culpabilisering van de ondernemer. Door de schuldhypothese worden ondernemers algemeen verantwoordelijk voor de aannemers die zij werk verschaffen. Door de schuldhypothese kunnen frauderende bedrijven een sanctie ondergaan die voor

frauderende burgers ondenkbaar is. Ayn Rand draait zich om in haar graf.

Het is afwachten hoeveel verkiezingsretoriek schuilgaat achter de draconische voorstellen en wat het uiteindelijke resultaat in het Belgisch Staatsblad en op het terrein zal zijn. Sommigen voorspellen een symbolische storm in een vingerhoed water. Maar symbolen tellen. België haalde onlangs het nieuws met de laatste plaats in de *Global Entrepreneurship Monitor*. In geen enkel van de 42 onderzochte landen, waaronder 16 EU-lidstaten, zijn zo weinig mensen betrokken in de oprichting van een onderneming. Nochtans zijn ondernemingen de bron van welvaartscreatie en dus het fundament van onze sociale zekerheid. Dat hebben al onze politici goed begrepen. In Vlaanderen promoot minister Vandenbroucke een actieplan voor "Ondernemend Onderwijs". In zijn recente "Discours sur l'état de la Région" bejubelt minister-president Di Rupo de ondernemingen als bron van activiteit en

tewerkstelling. Daarom zal het Waalse Gewest de ondernemingszin, met name bij de jongeren, structureel stimuleren. Wie deze consensus confronteert met de pistes Vanvelthoven en Onkelinx, waant zich in een ander land in plaats van in dezelfde politieke partij.

De broodnodige ontwikkeling van ondernemerschap in onze gewesten komt er niet door holle woorden. Politici moeten beseffen dat rechtszekerheid en regelgevend kader daarvoor één van de belangrijke factoren zijn. We zijn de laatste weken dus niet goed bezig. In een open wereldeconomie met zoveel alternatieve locaties moet België zich grondig bezinnen alvorens het spookbeeld van de "patron voyou" in regelgeving wordt gegoten. Men speelt met vuur. De ondernemers, zo vertelt Ayan Rand, zijn Atlassen. Wanneer zij hun schouders ophalen dan schokt de wereld.

Marc De Vos
Directeur Itinera Institute
Docent Ugent

- Verschenen als column in De Tijd van 14 februari 2007 -

Het Itinera Institute is een onafhankelijke denktank en doetank die, boven partijgrenzen, regionale verschillen en belangengroepen heen, wegen wil aanreiken voor beleidshervormingen met het oog op duurzame economische groei en sociale bescherming in België en zijn regio's.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles

T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org

L'Institut Itinera est un think-tank et do-tank indépendant qui, au-dessus et au-delà des partis politiques, des différences régionales et des groupes d'intérêt, veut identifier les chemins de réformes qui garantissent une croissance économique et une protection sociale durables en Belgique et dans ses régions.

Verantwoordelijke uitgever – Editeur responsable: Marc De Vos, Directeur.

Disclaimer: The views presented in this Nota are those of the author(s) and do not necessarily represent those of the Itinera Institute. Nota describe research in progress by the author(s) and are published to elicit comments and to further debate.